

Feltskjema Registrering av kulturminner i Hof kommune	Objekt nr.: HOF-03-026
--	-------------------------------

Kulturminnetype:	Vannrenne og vasshjul til smihammere			
Navn	Uten navn			
Fylke:	Vestfold	Fylkesnr. :		
Kommune:	Hof	Kommunenr.:	0714	
Sted:	Eidsfoss			
Stedsbenevnelse:	Navn	Gnr.	Bnr.	Festnr.
	Eidsfos Verk	24	2	
Kartfesting:	Nord	Øst	Koordinatsystem:	
	0558809	6606918	WGS84 - UTM 32V	

Kort beskrivelse av kulturminnet:	Vannrenne i tre (med rette vinkler) fra demningens vestsida og ned langs elvekanten til industriområdet til vasshjul for smihammer Se også HOF-03-025-B Vannrenne og vasshjul til mølla
Beskrivelse av tilstand:	Noen få rester (store murer) etter oppbyggingen av vannrenne, fordelingskum og fester til et stort vasshjul, dårlig tilstand
Fotografier A :	HOF-03-026-A Kart
Fotografier B :	HOF-03-026-B Vannrenne og vasshjul til smihammere. Gammelt foto av demningen og Eidsfossen
Fotografier C :	HOF-03-026-C Vannrenne og vasshjul til smihammer. Rester av fordelingskum. Foto: Aud-Marit Lillehof (nov. 2015)
Fotografier D :	HOF-03-026-D Vannrenne og vasshjul til smihammer. Oversiktsbilde over Eidsfoss med demning og vannrenna i nedre venstre hjørne. Bildet er fra ca.1930
Fotografier E :	HOF-03-026-E Vannrenne og vasshjul til smihammer. Rester av steinmur, vestsida av elva Foto Aud-Marit Lillehof (nov. 2015)
Fotografier F :	HOF-03-026-F Vannrenne og vasshjul til smihammer. Nærbilde av steinmurrester, vestsida av elva. Foto Aud-Marit Lillehof (nov. 2015)
Fotografier G :	HOF-03-026-G Vannrenne og vasshjul til smihammer. Islagt vannrenne ved Øvre dam på Gata. Fotoet er fra jubileumsboka Eidsfoss Verk 1697-1997, s. 29
Fotografier H :	
Fotografier I :	

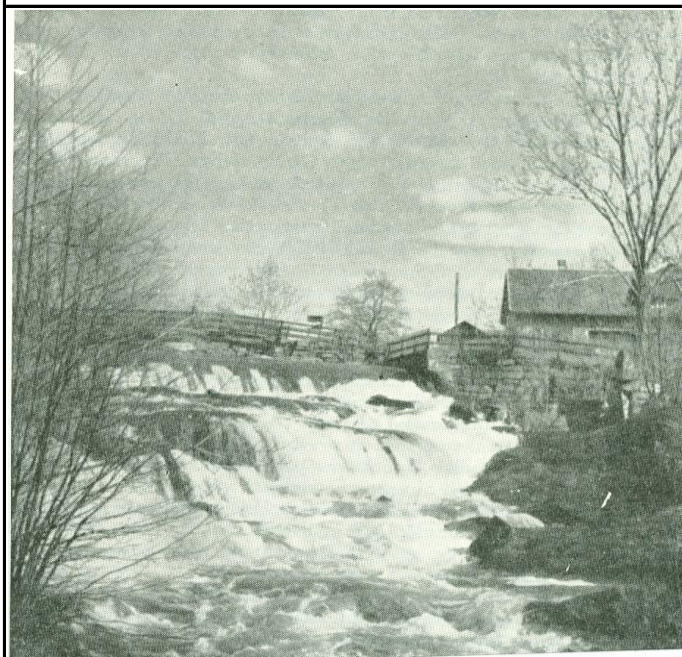
Dato:	2015-11-17
Registrator	Terje Askim og Aud-Marit Lillehof

Kildedel	Objekt nr.: HOF-03-026	
Historiske opplysninger:	Fakta: Etter at Verkets grunnlegger, General Hausmann døde, ble selskapet Eidsfos Verk fortsatt av hans enke Karen Toller, som var en veldig driftig dame. Hun så raskt at det lå kraft i vannet her, og hun sikret seg på et veldig tidlig tidspunkt fallrettighetene mellom Bergsvannet og Eikeren. Det skjedde så tidlig som i 1722. Da fikk hun laget servitutter, det vil si heftelser som hvilte på hver eneste gård rundt hele Bergsvannet, for å sikre seg å kunne regulere vannstanden litt. Hun så klart at jo mer vann hun greide å fylle opp, desto mer kraft ville hun få til senere vasshjul og liknende. ... <i>(Kilde: Jubileumboka Eidsfoss Verk 1697-1997, utdrag fra s. 29)</i> Vannrenne ble anlagt i forbindelse med mølle og smihammer ved industriens start i 1697. Renna var i mål ca. 1 x 0,5 m og gikk fra demningen vest i Bergsvannet til industriområdet. Vi kan se spor etter renna langs elva, best bevarte delen er nedre delen av renna som er oppbygd av stein og mur. Mulig etablert senere av Eidsfos Verk. <i>(Kilde: Eidsfoss Minner av Erling Christensen)</i>	
	Fortellinger, tro og tradisjon: ... Ved Verksområdet i nærheten av Masovnbakken, står røyk og flammer fra den høye pipa. Det er masovnen, hjertet i produksjon av stangjern og ovnsdeler. Den er i drift dag og natt året igjennom. Her går tolv timers vakter. Fra guttedagene kan jeg erindre at det ved elvebredden, like utenfor Bettumverkstedet fantes et sted som ble kalt Hamrene. Vi undret oss over navnet, men fikk siden rede på at her hadde stangjernsmiene ligget. De hadde sitt driftsvann fra hoveddammen ved utløpet fra Bergsvannet. Det ble ført i trerenner ned til vasshjulene som drev hamrene og smiebelgene. Belgene var laget av skinn og pumpet luft inn i smieessenes trekull. Her dundret og brakket det når selve storhammeren med sitt hode på 320 kilo traff det glødende jernet på den merktige ambolten som disset på et underlag av tømmer. De raske slagene fra smiens bolte- og spikerhammere blandet seg inn i bråket. ... <i>(Kilde: Eidsfoss-Minner av Erling Christensen, utdrag fra s. 15)</i>	
	Datering: ca. 1700, 1. kvartal	
Eldre fotografier/kart:		
Dato:	2015-11-17	
Informator:	Erling Kristensens bok "Eidsfoss Minner"	
Digitalisert av/dato:	Dag R. Aasgård	2015-11-01

Fotografier:	Objekt nr.: HOF-03-026
---------------------	-------------------------------

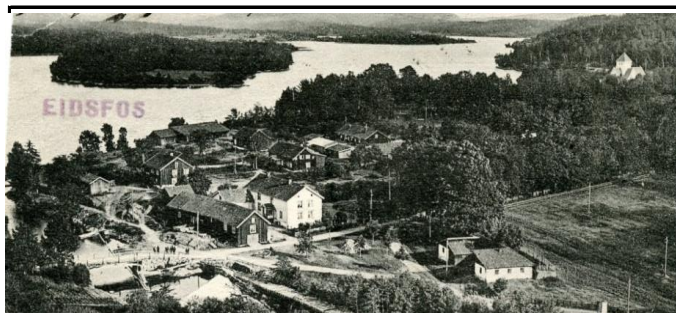
Fotografier - A :

Fotografier - B :

Fotografier - C :

Fotografier - D :

Fotografier - E :

Islagt vannrenne ved øvre dam på Gata

Fotografier - F :

Fotografier - G :

Fotografier - H :

Fotografier - I :

Kvalitetssikring	
Kvalitetssikret dato:	2017-02-19
Kvalitetssikret av:	Knut Svebakk-Johansen
Status:	Ok
Kategori (12K-kart)	

MIS. nr. (=kulturminnetype)	57. Annen teknisk/industrielt kulturminne
Sefraknr./ Riksantikavrens "Lokid":	
Suplerende opplysninger:	